

Protocol sociale veiligheid

Nutsbasisschool Voorschoten

2026

Inhoud

1.	Inleiding	3
1.1	Belang van een protocol voor sociale veiligheid	3
1.2	Uitgangspunten, schoolregels en overige afspraken	3
1.3	Methode(s) voor de sociaal-emotionele ontwikkeling	4
1.4	Leerlingvolgsysteem	4
2.	Begripsomschrijving	5
2.1	Wat is pesten?	5
2.2	Rolverdeling bij pesten	5
2.3	Signalering	6
3.	Aanpak	7
3.1	Preventief	7
3.2	Curatief	8
3.3	Externe hulp	9
4.	Organisatie	10
4.1	Contactpersonen	10
4.2	Scholing	10
5.	Formele bevestiging protocol	11
5.1	Ondertekening pagina	11

1. Inleiding

1.1 Belang van een protocol voor sociale veiligheid

Ieder kind heeft recht op een fijne schooltijd. De Nutsbasisschool Voorschoten streeft er naar een school te zijn waar kinderen die fijne tijd kunnen vinden en zich veilig voelen. Alleen dan kunnen onze leerlingen zich optimaal ontwikkelen en de eigen talenten herkennen en erkennen. Hierdoor kunnen ze zelfverzekerd in het leven staan en een positieve bijdrage aan de maatschappij leveren.

Met behulp van dit protocol laten we zien hoe we er samen een fijne school van maken voor iedereen. Alle regels en afspraken die de school hierover heeft, kunt u terugvinden in dit protocol.

1.2 Uitgangspunten, schoolregels en overige afspraken

Uitgangspunten

Om de sociale veiligheid op onze school te kunnen waarborgen werken wij met schoolregels en groepsafspraken. De uitgangspunten bij deze regels en afspraken komen vanuit de belevingswereld van KiVa. Het gaat hier om de volgende punten:

- Op onze school mag iedereen zijn wie hij/zij is. Iedereen is uniek en daarom accepteren wij verschillen.
- Wij geloven in de kracht van de groep. Pesten is een groepsproces en pesten wordt bij ons daarom in de groep opgelost.

Schoolregels

De uitgangspunten van KiVa sluiten aan bij onze vier schoolregels. Deze regels gelden voor alle kinderen en hangen zichtbaar in de school. Na elke vakantie worden de schoolregels met de kinderen herhaald.

- Voor groot en klein zullen wij verdraagzaam zijn.
- Ons plein is ons speelgebied, daar spelen we veilig, dus ieder geniet.
- In school zijn we rustig, echt allemaal, en gebruiken daarbij fatsoenlijke taal.
- We zullen goed voor alle spullen zorgen, nu, vandaag en ook morgen.

Groepsafspraken

Bij de start van ieder schooljaar worden er per groep duidelijke groepsafspraken gemaakt. Deze afspraken worden in samenspraak met de leerlingen gemaakt en kunnen per groep afwijken. Het gaat om afspraken die betrekking kunnen hebben tot omgangsnormen, klassenorganisatie maar ook wat te doen bij pestgedrag.

Bij deze groepsafspraken kunnen de KiVa-regels als basis gebruikt worden (zie blz. 7).

Gedraglijn en overige schoolbrede afspraken

Naast de groepsafspraken die in elke groep gemaakt worden hanteren we op de Nutsbasisschool ook een gedraglijn. Hierin wordt beschreven hoe de leerkracht om dient te gaan met storend gedrag. Indien er met grote regelmaat storend gedrag door een leerling wordt vertoond treedt deze gedraglijn in werking. Het stappenplan staat in het volgende document beschreven: [stappenplan gedraglijn 20222023.docx](#)

Ook voor de vakleerkrachten zijn er duidelijke afspraken gemaakt om de overlast van storend gedrag door kinderen aan te pakken. Dit gaat volgens de afspraak “Jij kiest ervoor”. Een beschrijving van deze aanpak is terug te vinden in het volgende document: [Afspraak JIJ Kiest ER VOOR.docx](#).

Wanneer storend gedrag niet structureel is, hoeft de gedragslijn niet gebruikt te worden. Wanneer een waarschuwing niet voldoende is om het gedrag te beëindigen is er het Oepsblad als “strafmaatregel”. De werking van het Oepsblad is terug te vinden in het volgende document: [# Oepsblad info Nuts 2022.docx \(sharepoint.com\)](#)

1.3 Methode(s) voor de sociaal-emotionele ontwikkeling

Voor de sociaal-emotionele ontwikkeling hanteren wij KiVa. Dit is een schoolbreed programma gericht op positieve groepsvorming en het verbeteren van de sociale veiligheid. Gedurende het schooljaar behandelen we 10 thema's. De thema's gaan over positieve groepsvorming en het voorkomen van pesten. Kinderen krijgen meer inzicht in wat pesten is en wat zij ertegen kunnen doen.

1.4 Leerlingvolgsysteem

Wij maken op school gebruik van de KiVa-monitor om zicht te krijgen op de sociale veiligheid in de groep en de sociaal-emotionele ontwikkeling van de kinderen. In oktober en mei van elk schooljaar is er een meetmoment. Vanaf groep 3 vullen onze leerlingen dan een digitale vragenlijst in. Aan de hand van de vragenlijst wordt een rapport gemaakt, dat een beeld geeft van het klimaat in de groep. Het sociogram is een onderdeel van dit rapport. Op basis van deze informatie ondernemen wij, mocht het nodig zijn, gerichte acties om te zorgen voor een fijnere sfeer. Tijdens de 10-minuten gesprekken in oktober/november zullen de uitkomsten van de KiVa-monitor met ouders besproken worden. De uitkomsten van de mei afname worden niet standaard besproken in een oudergesprek. Als de uitkomst daarom vraagt zal er contact met ouders opgenomen worden.

2. Begripsomschrijving

2.1 Wat is pesten?

Pesten is het herhaaldelijk en opzettelijk kwetsen van iemand die zich niet goed kan verdedigen. Met **herhaaldelijk** wordt bedoeld dat het kind steeds het mikpunt van gemene en kwetsende opmerkingen of handelingen is. **Opzettelijk** betekent dat iemand bewust verdriet is aangedaan. Naast deze kenmerken is er bij pesten sprake van een **machtsverschil**. Pesters zijn sterker dan slachtoffers. Daardoor kunnen slachtoffers zich niet goed verdedigen.

Er zijn verschillende vormen van pesten. Wij onderscheiden;

- Fysiek: slaan, duwen, schoppen;
- Materieel: het kapot maken of afpakken van iemands eigendommen;
- Verbaal: uitschelden, steeds opnieuw vervelende opmerkingen maken;
- Relationeel: buitensluiten, leugens of geruchten verspreiden;
- Digitaal pesten: alle vormen van pesten die online plaatsvinden, zoals op social media en Whatsapp.

2.2 Rolverdeling bij pesten

In een pestsituatie gedraagt ieder kind zich op een bepaalde manier. Dit gedrag geeft aan welke rol het kind op zich neemt. Bij het gebruik van deze rollen is het belangrijk om te weten dat kinderen niet een bepaalde rol *hebben*, maar zich *gedragen* op een manier die bij een bepaalde rol past. Welke rol een kind aanneemt kan ook verschillen per situatie. De verschillende rollen die wij onderscheiden bij pesten zijn:

1. **Pester** : initiatiefnemer van het pesten;
2. **Assistent** : doet actief mee met de pester, maar speelt geen hoofdrol in het pesten;
3. **Versterker** : doet niet direct mee met het pesten, maar geeft de pester positieve feedback door toe te kijken of te lachen om het pesten;
4. **Slachtoffer** : het gepeste kind;
5. **Verdediger** : steunt en komt op voor het slachtoffer;
6. **Buitenstaander**: weet van het pesten af, maar grijpt niet in.

2.3 Signalering

Het is niet makkelijk om pesten vroegtijdig te signaleren. Onderstaande signalen kunnen erop duiden dat een kind pest of gepest wordt, maar dat hoeft niet. Mocht er sprake zijn van één van de onderstaande gedragsveranderingen, is het belangrijk alert te zijn. Het is voor ouders erg belangrijk kennis te nemen van onderstaande signalen. Veel signalen zijn namelijk vooral in de thuissituatie zichtbaar.

Signalen die erop kunnen wijzen dat een (uw) kind gepest wordt

Het kind:

- is bang om naar school te gaan of wijkt af van de normale (fiets)route;
- vraagt steeds of het met de auto naar school gebracht kan worden;
- wil om onduidelijke redenen thuis blijven;
- klaagt (vaak) 's ochtends, wanneer hij of zij naar school moet, dat hij of zij ziek is;
- komt thuis van school met vieze of kapotte kleren of rugzak;
- raakt steeds spullen kwijt;
- raakt vaak zakgeld kwijt, vraagt vaak om geld of steelt het (om aan de pester te geven);
- trekt zich terug, is stil en lijkt zijn of haar zelfvertrouwen kwijt te zijn;
- is angstig en gespannen;
- is zijn of haar eetlust kwijt en zegt dat het eten niet smaakt;
- heeft nachtmerries of huilt zichzelf in slaap;
- heeft onverklaarbare blauwe plekken of verwondingen;
- is chagrijnig, snel boos of lastig;
- is vaak alleen en brengt geen vriendjes meer mee naar huis;
- weigert te vertellen wat er aan de hand is of geeft ongeloofwaardige verklaringen voor zijn of haar gedragsverandering.

Signalen die erop kunnen wijzen dat een (uw) kind pest

Het kind:

- doet op een overdreven manier stoer;
- is tegendraads en opstandig;
- kan zich niet inleven in de gevoelens van een ander;
- roddelt of verspreidt vervelende geruchten;
- is agressief;
- heeft slechte schoolprestaties.

3. Aanpak

Op de Nutsbasisschool streven we ernaar een veilig sociaal klimaat te creëren door pesten te voorkomen (preventief) en tegen pesten op te treden als het zich toch voordoet (curatief).

3.1 Preventief

KiVa-lessen

Wij streven ernaar om in elke groep één keer per week een KiVa-les te geven. Deze lessen zijn gericht op het preventief werken aan groepsvorming en het bieden van een veilige leeromgeving. De lessen zullen de ontwikkeling van sociale vaardigheden van kinderen stimuleren; vaardigheden die ze nodig hebben om een groepsnorm tegen pesten te kunnen creëren. De lessen uit het KiVa-programma zijn onderverdeeld in tien thema's, zoals: gevoelens, iedereen is uniek en herken pesten. We laten tijdens elk schooljaar alle thema's terugkomen, zodat alle onderwerpen die kunnen bijdragen aan een positief pedagogisch klimaat aan bod zijn gekomen.

Omgangsregels

Op onze school wordt in elke groep ieder jaar een KiVa-contract opgesteld. In dit contract staan de zeven KiVa-regels waar iedereen zich aan dient te houden. Tijdens de themalessen van KiVa komen de omgangsregels terug. De regels voor groep 1 t/m 4 zijn als volgt.

1. We willen samen een groep zijn want dat is fijn.
2. Boos, verdrietig, blij: houd rekening met mij.
3. We horen er allemaal bij. Ik, hij en ook jij.
4. We verschillen allemaal, dat maakt ons speciaal.
5. We gaan goed met elkaar om.
6. We helpen elkaar.
7. We komen voor elkaar op.

Voor de midden-/bovenbouw zijn de regels iets anders opgesteld, maar blijven in de kern gelijk.

1. We doen aardig tegen elkaar en behandelen anderen met respect.
2. Wij maken er samen een fijne groep van.
3. We praten met elkaar (in de ik-taal)
4. We willen dat pesten stopt.
5. We gaan goed met elkaar om.
6. We helpen elkaar.
7. We komen voor elkaar op.

Deze regels hangen duidelijk zichtbaar in elke klas.

Het KiVa-contract is door alle leerlingen ondertekend, de groepsafspraken zijn aan het begin van het schooljaar met de klas gemaakt. Deze zijn gebaseerd op de KiVa-regels en de input van de kinderen zelf. Ook deze afspraken worden ondertekend en hangen zichtbaar in de klas.

Groepsgesprekken

In elke (bovenbouw)groep van de Nutsbasisschool vindt elke week een preventief groepsgesprek plaats. Tijdens deze gesprekken wordt de sfeer in de klas besproken. Wij streven er naar de leerlingen zelf verantwoordelijk te maken voor de sfeer in de groep. Tijdens de groepsgesprekken stimuleren we dat leerlingen zelf met oplossingen en ideeën komen.

Contact met ouders

Contact met ouders/verzorgers vinden wij belangrijk. We houden ouders daarom regelmatig op de hoogte van de groepssfeer in de klas, ook als deze goed is. Doormiddel van de nieuwsbrief weten ouders wat er speelt op school. Gedurende het schooljaar ontvangen ouders daarnaast tips om met hun kind te praten over hoe het gaat op school. Aanvullende informatie over pesten en tips voor thuis kunnen ouders ook vinden in de online [KiVa-oudergids](#). We stimuleren ouders contact met ons op te nemen, mochten zij zich zorgen maken over hun eigen kind of een ander kind op school.

3.2 Curatief

Signalering

De curatieve aanpak begint bij de signalering. Grensoverschrijdend gedrag bestaat niet alleen uit pesten. Kinderen kunnen ook ruzie maken of in een conflict terecht komen. Daarnaast is het ook mogelijk dat kinderen elkaar plagen of dat er sprake is van een misverstand. Op basis van onze definitie van pesten bekijken wij elke situatie vanuit het volgende perspectief:

- Gebeurt het met opzet (intentioneel)?
- Kan het 'slachtoffer' zich verdedigen (machtsverschil)?
- Hoe "erg" (intens) wordt het ervaren?
- Gebeurt het steeds opnieuw (stelselmatig)?

KiVa-team

Het KiVa-team is een werkgroep die samen met de groepsleerkracht verantwoordelijk is voor het onderzoeken en oplossen van pestsituaties. Leden van het KiVa-team weten hoe ze om moeten gaan met pestsituaties. Bij gerichte acties om pestproblemen op te lossen wordt dan ook vaak een lid van het KiVa-team ingeschakeld. Zijn er problemen en is de groepssfeer niet veilig, dan wordt altijd het KiVa-team benaderd. Zie verder 4.1.

Groepsgesprekken

Als zich daadwerkelijk (pest)problemen voordoen kan dit in de groep worden besproken. De leerkracht schat in of de groepssfeer veilig genoeg is om een gezamenlijk gesprek te houden. Niet alle problemen kunnen in de groep worden besproken. Een groepsgesprek over pesten vindt alleen plaats wanneer het pestslachtoffer daarmee instemt.

Steungroepaanpak

De leerkracht kan een steungroep inzetten om een pestprobleem op te lossen. De steungroep bestaat uit een aantal kinderen uit de klas. Deze kinderen wordt gevraagd of zij kunnen helpen bij het oplossen van het probleem. In de steungroep zit ook altijd de pester. De pester wordt niet vooraf als schuldige aangewezen. De focus van de steungroepaanpak ligt op het feit dat pesten een groepsproces is, dat we samen willen oplossen. Voordat de steungroep wordt ingezet wordt dit eerst besproken met het pestslachtoffer zelf.

Herstelaanpak

Als het pesten ondanks de gemaakte afspraken toch doorgaat, wordt de herstelaanpak ingezet. Twee leden van het KiVa-team gaan een gesprek aan met de pestende leerling. Daarnaast wordt er een herstelplan opgesteld. Het herstelplan wordt altijd ondertekend door het betreffende kind en de ouders/verzorgers van het pestende kind.

Inlichten ouders

De ouders van de gepeste leerling worden ingelicht op het moment dat de school besluit de steungroepaanpak toe te passen. Zoals eerder beschreven wordt er bij de steungroepaanpak geen schuldige aangewezen. De ouders van de pester worden ingelicht dat hun kind pest op het moment dat de herstelaanpak wordt ingezet. Mochten kinderen zich vervolgens niet aan de gemaakte afspraken houden, dan worden ouders uitgenodigd voor een gesprek op school. Bij grensoverschrijdende conflicten die los staan van pesten b.v. een vechtpartij zal de leerkracht contact opnemen met de ouders van de betrokken kinderen. Vaak kunnen dit soort voorvallen prima besproken en opgelost worden in een groepsgesprek of in een andere samenstelling. Indien nodig bedenkt de leerkracht een passende consequentie, het beeld van de leerkracht is hier altijd leidend in. Dit zal ook met ouders gedeeld worden.

Protocol Time-out/schorsen

Het kan voorkomen dat ongewenst en onveilig gedrag dusdanig heftig of hardnekkig is, dat de steungroep of een herstelaanpak niet toereikend zijn. In dat geval wordt het protocol time-out/schorsen erbij gepakt. In dit protocol staat stap voor stap beschreven wat de eventuele vervolgstappen zijn en welke acties er ondernomen dienen te worden.

Dit protocol is terug te vinden op de website van de school. [Protocol time-out/schorsen](#)

In deze situatie is de directie van de school altijd betrokken.

3.3 Externe hulp

Wanneer blijkt dat de curatieve aanpak niet werkt, is er mogelijk meer aan de hand dan alleen pesten. Op dat moment is er aanvullende hulp nodig om de problemen op te lossen. Er kan in samenspraak met de ouders gekozen worden voor een bredere zorgaanpak. De intern begeleider/gedragsspecialist neemt, mocht dat nodig zijn, contact op met een externe partij. In de meeste gevallen verloopt dit contact via “Voorschoten voor Elkaar”.

4. Organisatie

4.1 Contactpersonen

Het KiVa-team

De Nutsbasisschool heeft een KiVa-team aangesteld. Het KiVa-team is het aanspreekpunt voor leerkrachten, ouders en leerlingen. Daarnaast coördineren de leden van het team het beleid tegen pesten. Het KiVa-team bestaat uit de volgende leden:

1. Nicole Verschuere (intern begeleider en gedragsspecialist)
internbegeleider@nutsbasisschool.nl
2. Marjolein Labuschagne (leerkracht groep 1-2 Wit)
m.labuschagne@nutsbasisschool.nl
3. Anne-Marie Meijer (leerkracht groep 4)
a.meijer@nutsbasisschool.nl
4. Farida Ibrahim (leerkracht groep 7)
f.ibrahim@nutsbasisschool.nl

De KiVa-trainer

Wanneer het KiVa-team meerdere malen de steungroepaanpak heeft ingezet en het pestprobleem blijft bestaan, wordt externe hulp vanuit KiVa ingeschakeld, namelijk een KiVa-trainer. De KiVa-trainer biedt ondersteuning aan de school bij vragen en helpt met het oplossen van problemen met betrekking tot de pesters, de slachtoffers en/of de hele klas.

De contactpersoon 'Pesten en ongewenst gedrag'

De contactpersoon 'Pesten en ongewenst gedrag' is iemand die buiten het KiVa-team staat. Deze persoon is benaderbaar voor leerlingen maar ook voor collega's en ouders en fungeert als een vertrouwenspersoon. Alles wat met de contactpersoon gedeeld wordt is vertrouwelijk en wordt niet gedeeld met derden. Tenzij er door degene die het probleem heeft ingebracht toestemming is gegeven om dit wel met andere betrokkenen te delen.

Gedragsspecialist

De school heeft een eigen gedragsspecialist in dienst. De gedragsspecialist kan door leerkrachten ingeschakeld worden, wanneer er behoefte is aan extra expertise. Bij individuele trajecten met kinderen op het gebied van gedrag is de gedragsspecialist altijd betrokken. Op dit moment maakt de gedragsspecialist onderdeel uit van het KiVa-team.

4.2 Scholing

Alle leerkrachten die werkzaam zijn op onze school hebben de STARTtraining van KiVa gevolgd. Zij zijn bevoegd om de KiVa-lessen te geven. Dat geldt ook voor de leden van het KiVa-team. Zij zijn hierdoor bevoegd om de steungroepaanpak uit te voeren. Daarnaast streeft de school ernaar om het team één keer in de twee jaar bij te laten scholen in het KiVa-programma.

Eén keer per jaar wordt er in Nederland een KiVa-conferentie georganiseerd. Ten minste twee leerkrachten van de Nutsbasisschool nemen elk jaar deel aan deze dag. Tijdens deze dag worden de nieuwe inzichten over pesten en de innovaties in het KiVa-programma gepresenteerd. Op deze manier werken onze leerkrachten aan hun KiVa-professionalisering. We willen er op deze manier voor zorgen dat onze school zich door blijft ontwikkelen.

5. Formele bevestiging protocol

5.1 Ondertekening pagina

De directie bespreekt jaarlijks met de medezeggenschapsraad het protocol sociale veiligheid, waarbij bekeken wordt of aanpassing van het protocol gewenst is.

Wij hopen met dit protocol het pesten bespreekbaar te maken en onder de aandacht van de leerlingen, leerkrachten en ouders te brengen, zodat het pestgedrag vermindert. Ook willen we inzicht bieden in de wijze waarop de school zich inzet om pestgedrag te voorkomen en te verhelpen. Voor vragen kunt u contact opnemen met de leerkracht van uw kind, de directie of de medezeggenschapsraad.

Een afschrift van dit protocol is bij de directie aanwezig. Tevens is het te vinden op de website van de school.

Dit protocol sociale veiligheid is met het team en de medezeggenschapsraad besproken. Zij stemmen in met de inhoud van dit protocol.

Ondertekend, d.d. door:

Voorzitter

Medezeggenschapsraad Nutsbasisschool

Waarnemend directeur Nutsbasisschool

Jurrie Krosse
